

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАСИЛЯ СТУСА

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

Матеріали міжнародної науково-практичної
конференції

(3-7 жовтня 2016 р., м. Вінниця)

Вінниця, 2016

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
УКРАИНЫ**

ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

имени ВАСИЛИЯ СТУСА

**АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ
РАЗВИТИЯ БИОЛОГИИ И ЭКОЛОГИИ**

**Материалы международной научно-практической
конференции**

(3-7 октября 2016 г., г. Винница)

Винница, 2016

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE**

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

**CURRENT PROBLEMS OF BIOLOGY
AND ECOLOGY**

**Materials of International Scientific and Practical
Conference
(October, 3-7, 2016)**

Vinnytsia, 2016

УДК 504(477)
ББК 20.1(4УКР)я43
А 43

*Затверджено Вченою радою
Донецького національного університету
(протокол № 1 від 30.09.2016)
Посвідчення про реєстрацію УкрІНТЕІ
№281 від 17.06.2016 р.*

А 43 Актуальні питання розвитку біології та екології.
Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
(3-7 жовтня 2016 р., м. Вінниця, Україна). м. Вінниця, ТОВ
«Нілан-ЛТД». – 2016. – 520 с.

ISBN 978-966-924-354-6

Збірник містить тези доповідей науковців, викладачів, аспірантів та фахівців-практиків України, Білорусі, Вірменії, Молдови, США, Литви та Японії. Розрахований на наукових працівників, викладачів, студентів, аспірантів, фахівців які працюють у галузі біології, екології, охорони довкілля, медицини, сільського господарства, лісового господарства, біологічної освіти.

За достовірність викладених матеріалів і тексту відповідальність несуть автори тез.

Редакційна колегія:

Дудка І.А., Дідух Я.П., Бісько Н.А., Сухомлин М.М., Федотов О.В., Доценко О.І., Лялюк Н.М., Оберемко А.В., Овчинникова Ю.Ю., Приседський Ю.Г., Велигодська А.К.

© Редакційна колегія, 2016

© Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, 2016

ISBN 978-966-924-354-6

© ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016

Загороднюк Н.В., Погарська М.Н.

Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна

e-mail: netl1975@i.ua

**РІДКІСНІ МОХОПОДІБНІ В БРІОФЛОРИ МІСТА ХЕРСОН
(УКРАЇНА): ЕПІГЕЙНА ФРАКЦІЯ****Zagorodnuk N.V., Pogarska M.R.**

Kherson State University, Kherson, Ukraine

e-mail: netl1975@i.ua

**RARE BRYOPHYTES IN KHERSON BRYOFLORA
(UKRAINE): FRACTION ON SOIL**

Annotation. Informed about the discovery of moss *Acaulon triquetrum* and *Bryum rubens*, collected in the city of Kherson, Ukraine. This steppe mosses species category "regionally rare" for Steppe zone of Ukraine. Mosses was first found in the Kherson.

Дослідження бріофлори південних міст України триває близько двох десятиліть (Вірченко, Попова, 2004; Комісар, Загороднюк, 2012; Загороднюк, Седініна, 2014). Вивчалось субстратно-екотопічне приурочення, мохові угруповання в межах міста порівнювались з подібними бріокомплексами в природних місцезростаннях, з метою встановлення напрямків антропогенної трансформації бріофлори. При цьому досить детально визначався видовий склад міських мохоподібних. Однак, незважаючи на неодноразові збори матеріалу, ідентифікація зразків нерідко приносять несподіванки. Так сталося при повторному перегляді гербарних пакетів мохоподібних, зібраних в межах міста Херсон в період з 2004 по 2016 роки. Серед типових для антропогенної бріофлори мохів нами було виявлено декілька видів, що представляють

раритетну фракцію бріофлори Херсонської області. Нижче наводимо їх коротку характеристику.

Acaulon triquetrum (Spruce) Müll. Hal. (*Pottiaceae*) – Акаулон тригранний. Дрібний епігейний мох. Дернинки нещільні, бурувато-зелені, з нечисленних рослинок 1,5-2 мм заввишки. Стебло дуже коротке, тригранне, листки короткі, широкояйцеподібні, кілюваті, з виразно гачковидно відігнутою верхівкою із зубчастими краями. Листочки щільно оточують маленьку кулясту коробочку на короткій зігнутій ніжці, через що рослинка набуває брунькоподібної форми (Игнатов, Игнатова, 2003; Бойко, 2010).

Місце збору: Херсон, Міський парк (колишній Парк ім. Леніна), ділянка біля огорожі, на оголеному глинистому ґрунті, 07.02.2004.

Акаулон тригранний – степовий ефемер, приурочений до сухих степів з розрідженим травостоем. Для виду характерний ареал значних розмірів, він включає Європу, Канарські острови, Північну Африку, Близький Схід, Кавказ, Середню Азію, Північну Америку, Австралію. В межах України акаулон тригранний є «регіонально рідкісним» для Мішанолісової, Лісостепової, Степової зони України (Бойко, 2011).

Bryum rubens Mitt. (*Bryaceae*) – Брій червонуватий. Дернинний мох до 1,5 см заввишки, з тонкими облямованими ланцетними листочками, зубчастими вгорі і червоними при основі. Коробочка циліндрична, на довгій, до 2 см, прямостоячій ніжці. Характерна ознака брія червонуватого – здатність утворювати органи спеціалізованого вегетативного розмноження, ризоїдні бульбочки. Ці структури 180-260 мкм діаметром, кулястої форми, яскраво-малинові, з опуклими зовнішніми клітинами; закладаються на ґрунтових ризоїдах та в пазухах нижній листків на стебловій ризоїдній повсті (Игнатов, Игнатова, 2003; Бойко, 2010).

Місце збору: Херсон, територія підприємства «Херсонський нафтопереробний завод», на прошарку ґрунту поверх бетонного мурування, 26.11.2005 р.

Брій червонуватий – неморальний мох, поширений далеко за межі території первинного походження. На півдні України типовий для степів різного складу, окрайок ланів, лісосмуг, часто оселяється на прошарках ґрунту поверх різних кам'янистих субстратів; в Степовому Криму цей вид – невід'ємна частина пасовищ та перелогів різного віку (Загороднюк, 2011). Ареал включає Європу, Кавказ, Нову Зеландію. Брій червонуватий – вид «регіонально рідкісний», складовий раритетних фракцій бріюфлор Мішанолісової, Лісостепової, Степової зони України (Бойко, 2011).